

Bioforsk Rapport

Bioforsk Report

Vol. 4 Nr. 90 2009

Skjøtselplan for Tåvær

Vegaøyen verdensarvområde, Vega kommune

Thomas H. Carlsen, Lise Hatten og Annette Bär

Bioforsk Nord, Tjøtta

www.bioforsk.no

<i>Tittel/Title:</i> Skjøtselplan for Tåvær
<i>Forfatter(e)/Author(s):</i> Thomas H. Carlsen, Lise Hatten og Annette Bär

<i>Dato/Date:</i> 15.12.2009	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 4210090	<i>Saksnr./Archive No.:</i>
<i>Rapport nr./Report No.:</i> 90/2009	<i>ISBN-nr./ISBN-no:</i> 978-82-17-00521-6	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 24	<i>Antall vedlegg/Number of appendices:</i> 2

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Vega kommune	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Rita Johansen, daglig leder for Stiftelsen Vegaøyan verdensarv
--	--

<i>Stikkord/Keywords:</i> Tåvær, Vegaøyan verdensarv, skjøtsel, sau, øybeite, kulturlandskap, kalklynghei, kalkeng, restaurering, gjengroing, vegetasjonskartlegging	<i>Fagområde/Field of work:</i> Arktisk landbruk og utmark
---	---

<i>Sammendrag:</i> <p>Skjøtelsplanen for Tåvær baserer seg på datagrunnlag fra to tidligere feltregistreringer, samt intervju med grunneierne på Tåvær. Under befaringene ble vegetasjonen kartlagt på vegetasjonstypenivå etter Fremstad (1997) og vurdert i felt med tanke på skjøtselstiltak og hevd.</p> <p>Tåvær har en tydelig inndeling av det gamle innmarks- og utmarksarealet. Åkerlapper og slåttemark var plassert på den nordlige delen av hovedøya, i nærheten av boliger og fjøs. Den gamle innmarka består i dag av mer eller mindre gjengrodde, men artsrike engvegetasjonstyper. Utmarksbeitet var på sørdelen av hovedøya, sør for det store havstrandskomplekset midt på øya. I tillegg benyttet man Burøya i vest og de mange småholmene øst for hovedøya til felles utmarksbeite for sau. Kystlynghei av rikere utforming dominerer i det gamle utmarksbeitearealet.</p> <p>Tåvær er en botanisk perle som er viktig å skjøtte på best mulig måte. Planen anbefaler å videreføre beiting med sau for å pleie det gamle kulturlandskapet med tilknyttet artsmangfold, ta vare på det åpne landskapspreget og forhindre gjengroing. Av praktiske årsaker har vi anbefalt å beite deler av slåttemarka, mens de flateste partiene bør slås. I tillegg bør det gjerdes inn et felt av den mest verdifulle slåttemarka, som bør slås med to-hjuls slåmaskin eller lignende, skånsomt utstyr.</p>
--

Godkjent / Approved

Prosjektleder / Project leader

Håkon Sund, avdelingsleder

Thomas H. Carlsen

Forord

Skjøtselsplanen for Tåvær er skrevet på oppdrag fra Vega kommune, finansiert av verdensarvmidler gjennom Stiftelsen Vegaøyan verdensarv. Planen er en av flere skjøtselsplaner for Vegaøyan verdensarvområde. Denne planen skal gi anbefalinger for restaurerings- og skjøtselstiltak for kulturlandskapet i Tåvær.

Prosjektledelsen takker daglig leder i Stiftelsen Vegaøyan verdensarv, Rita Johansen for kildehenvisning og kontaktpersonreferanser. Vi takker også grunneierne på Tåvær representert ved Rolf Elvmo ("Nordstua"), Ragnar Hongset ("Øverstua") og Turid Jensen ("Nergården") for informasjon vedrørende historisk arealbruk i Tåvær. Disse personene har også gitt viktige bidrag med tanke på anbefalinger av skjøtselstiltak i denne planen.

Vega kommune gjennom Stiftelsen Vegaøyan verdensarv takkes for oppdraget og finansieringa av prosjektet.

Tjøtta, den 15. desember 2009

Thomas H. Carlsen, prosjektleder

Innhold

1. Sammendrag.....	3
2. Innledning.....	4
Områdebeskrivelse.....	5
2.1 Naturgeografiske forhold.....	5
2.2 Kultur/driftshistorie.....	5
2.2.1 Generell historie.....	5
2.2.2 Jordbruket.....	6
2.3 Spesielle kulturlandskapskvaliteter.....	7
3. Metoder.....	9
4. Resultat.....	10
4.1 Hovedtrekk i vegetasjonen.....	10
4.2 Vegetasjonstyper.....	14
5. Restaurering og skjøtsel.....	16
5.1 Målsetting for skjøtsel.....	16
5.2 Utfordringer og viktige faktorer for anbefalte tiltak.....	18
5.2.1 Øybeiting.....	18
5.2.2 Brenning/lyngsviing.....	18
5.3 Anbefalte skjøtselstiltak.....	19
5.4 Oppfølging.....	21
6. Referanser.....	22
7. Vedlegg.....	24

1. Sammendrag

Skjøtselsplanen for Tåvær baserer seg på datagrunnlag fra to tidligere feltregistreringer, samt intervju med grunneierne på Tåvær. Under befaringene ble vegetasjonen kartlagt på vegetasjonstypenivå etter Fremstad (1997) og vurdert i felt med tanke på skjøtselstiltak og hevd.

Tåvær har en tydelig inndeling av det gamle innmarks- og utmarksarealet. Åkerlapper og slåttemark var plassert på den nordlige delen av hovedøya, i nærheten av boliger og fjøs. Den gamle innmarka består i dag av mer eller mindre gjengrodde, men artsrike engvegetasjonstyper. Utmarksbeitet var på sørdelen av hovedøya, sør for det store havstrandskomplekset midt på øya. Her beitet både kyr, ungfe og sau på sommeren. Rester etter steingjerder og gjerdepåler sees her. I tillegg benyttet man Burøya i vest og de mange småholmene øst for hovedøya til felles utmarksbeite for sau. Kystlynghei av rikere utforming dominerer i det gamle utmarksbeitearealet.

Tåvær er en botanisk perle som er viktig å skjøtte på best mulig måte. Planen anbefaler å videreføre beiting med sau for å pleie det gamle kulturlandskapet med tilknyttet artsmangfold, ta vare på det åpne landskapspreget og forhindre gjengroing. På grunn av stor variasjon i beitegrunlaget ved øybeiting, først og fremst avhengig av nedbørsforholdene, er det spesielt viktig å ha jevnlig tilsyn med dyrene for å evt. flytte dyrene til avlastningsarealer når det er behov. De frodigste partier i den gamle innmarka er så sterkt gjengrodd av strandrør og andre gjengroingsarter at disse anbefales å slås, i tillegg til å beites. Optimalt sett skulle hele den gamle innmarka blitt slått, då slått er den eneste riktige skjøtselsformen for å bevare verdifulle slåtteenger. Av praktiske årsaker har vi anbefalt å beite deler av slåttemarka, mens de flateste og rikeste partiene bør slås. Et felt av den mest verdifulle slåttemarka bør gjerdes inn og slås med to-hjuls slåmaskin eller lignende, skånsomt utstyr.

2. Innledning

Vegaøyan verdensarvområde ble innskrevet på UNESCOs verdensarvliste over globalt verdifulle natur- og kulturlandskapområder i 2004. Området ligger i Vega kommune på Helgelandskysten, i den sørlige delen av Nordland fylke (se figur 1). Vegaøyan består av mer enn 6 500 små øyer, holmer og skjær, men også deler av hovedøya, Vega, er med i verdensarvområdet. Verdensarvområdet dekker et areal på 1 037 km². Av dette er kun 69 km² landareal. UNESCOs innskrivingstekst er konsis og fremhever grunnlaget for verdensarvstatusen som ligger i kulturlandskapet som er skapt av fiskerbondens mangesystemer med landbruk, fiske og ærfugldrift.

I løpet av 60- og 70-tallet ble øygarden gradvis fraflyttet og i dag er verdensarvområdet så godt som fraflyttet og brakklagt. Riktig nok er det fremdeles relativt folksomt på noen øyvær i sommerhalvåret. Noen titalls øyer beites i dag (pr. 2009) med ulike saueraser, mens storfe beiter på to-tre øyer. Interessen for å ha sau på øybeite virker å være oppadgående etter at øygarden fikk verdensarvstatus. Uansett er landskapet i øygarden under gjengroing og mange biologiske, kulturhistoriske og landskapsestetiske verdier er truet. I deler av verdensarvområdet er jordsmonnet, selve grunnlaget for verdiene, i ferd med å forsvinne som følge av gjengroing og etter hvert erosjon. Her haster det med å komme i gang med skadebegrensende tiltak.

På bakgrunn av momentene ovenfor skal det lages planer for skjøtsel av kulturlandskapet i Vegaøyan verdensarv. Planene inkluderer ikke dunvædriften og kulturminner. For disse temaene utarbeides det egne planer. Fra før av har det blitt laget skjøtelsplaner for Skogsholmen (Hatten m.fl. 2007), Skjærvær (Hatten og Carlsen 2007a), Søla (Hatten og Carlsen 2007b), Holandsosen naturreservat (Carlsen m.fl. 2007a), Kjellerhaugvatnet naturreservat (Carlsen m.fl. 2007b) og for Hysvær (Bär m.fl. 2009). Det arbeidet også med skjøtelsplan for Lånan. I tillegg har det blitt utført en vegetasjonkartlegging og statusvurdering av Muddvær (Bär og Carlsen 2009).

Foreliggende plan for Tåvær dekker selv hovedøya, både innmarka og utmarka, samt Burøya i vest, noen småholmer i øst og Laukholman i nord. Laukholman tilhører tradisjonelt sett ikke Tåvær men er likevel tatt med i denne planen, da disse kan ha funksjon som avlastningsbeite for sauebeitet på Tåvær. Gjennom to feltbefaringer på Tåvær har vi et relativt godt grunnlag for skjøtelsanbefalinger. Noen total artsliste har vi ikke for øyværet, da hovedfokuset har vært på en overordnet kartlegging av vegetasjonstyper. Tåvær innehar meget store botaniske- og kulturlandskapsmessige verdier. En artsliste over et utvalg arter som ble registrert i løpet av de to feltbefaringene er presentert i vedlegg 1. Restaurerings- og skjøtelsanbefalingene har vi valgt å presentere på en praktisk og summarisk måte, på samme måte som for tidligere skjøtelsplaner i Vegaøyan verdensarv. Noe mer detaljert informasjon vedrørende historie, botaniske verdier, kulturlandskapsverdier og arealbruk i Vegaøygarden finnes i Elven m.fl. (1988), Hatten m.fl. (1995, 2001, 2002), Sandvik (1997), Sickel (1997), Virik & Øen (1997), Hatten (2000), Hatten & Norderhaug (2001) og Johansen & Næss (2002).

Områdebeskrivelse

2.1 Naturgeografiske forhold

Tåvær ligger i den østlige delen av Vegaøyen verdensarvområde, ca. 6 km nord for hovedøya Vega, og er en tett gruppe av låge kalkplatåyer, skilt av grunne sund som faller tørre ved fjære sjø. Berggrunnen består hovedsakelig av kalkspatholdig marmor (Gustavson 1977). Laukholman ligger noen hundre meter nordøst for Tåvær. Disse tre kolleformede øyene som sannsynligvis henger sammen ved stor fjære består av kalkspatholdig meta-gråvakke (Gustavson 1977). Denne basiske berggrunnssammensetninga både for Tåvær og Laukholman gir grunnlag for et høyt botanisk mangfold med mange sårbare, basekrevende urter, starr og grasarter. Det høyeste punktet i Tåvær er på 17 m.o.h. (19 m.o.h. på Laukholman). Berglagene har et svakt fall mot sørøst, noe som gir en bratt bergkyst mot nordvest.

På Vega finner vi elementer av sørboreal (SB) og mellomboreal (MB) vegetasjonssone i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O2) og nordboreal (NB) vegetasjonssone i klart oseanisk seksjon (O3). Området ved Tåvær ligger i overgangen mellom klart oseanisk seksjon (O2) og sterk oseanisk seksjon, humid underseksjon (O3h) og har et termisk oseanisk klima, med milde vintre og relativt lave sommertemperaturer (Moen 1998).

2.2 Kultur/driftshistorie

2.2.1 Generell historie

Tåvær er en del av et større øykompleks som kalles for Vesterøyen. Nils Svendsen, som var den siste fastboende på Tåvær, skriver i sitt hefte "Vesterøyen" (Svendsen 2003) om hvilke øyer som går under betegnelsen Vesterøyen:

Vesterøyen kalles fra gammelt av øyene i tidligere Tjøtta kommune som grenser opp mot Vega. Den offisielle betegnelsen var Tåvær krets og omfattet øyene Tåvær, Kvalholmen, Nautøy, Rognan, Store og Lille Emårsøy, Stakkøy, Magnetholmen og Sevaldøy. Alle disse øyene er i dag avfolket, men det kan spores en bosetning som går hundrevis av år tilbake i tida.

Tåvær hadde fra gammelt av to husstander (gårder), Nergården og Øvergården. Begge hørte til under Tjøttagodset før de kjøpte seg ut av leilendingskontraktene i 1873 (Johansen og Næss 2002). I folketellinga fra 1865 var det registrert 14 personer fordelt på disse to gårdene. Tilsvarende tall i folketellinga fra 1900 var 23 personer (Digitalarkivet). Øvergården ble senere delt i to parter, med Øverstua i den sørlige delen og Nordstua i nord etter at ni brødre og to søstre av en søskenflokk på tretten utvandret til Amerika. De to gjenværende søstrene delte Øvergården mellom seg. Kartet over innmarken til gårdene (gårdsnummer 96) i Tåvær fra 1920 (se vedlegg 2) viser inndelingen av de tre gårdene på den tida.

Fiskarbondens mangesysleri på Tåvær bl.a. bestod i sildefiske på 1860-70-årene, klippfisktørking - hovedsakelig på Burholmen vest for hovedøya, jakt på kobbe og oter, rusefiske - ofte i kombinasjon med gårdsdrift, ærfugldrif, handel og ikke minst jordbruk og gårdsdrift.

På slutten av 1800-tallet ble det faktisk foretatt prøveskjerping etter svovelkis på Tåvær. Mikkelljord Gruveselskap fant ikke malmen drivverdig og avsluttet arbeidet etter kort tid.

På 1900-tallet hadde Tåvær både poståpneri, butikk og ukentlige anløp med rutebåt. Tåvær poståpneri ble opprettet i 1912, og på det meste hadde 150 personer posten sin i Tåvær. Torghatten DA begynte å anløpe Tåvær i 1908 med ett anløp i uka. Ekspedisjonen foregikk med båt helt fram til 1952, da det ble bygget kai på vestsiden av Tåvær (i Tåværsundet). På det meste hadde Tåvær morgen- og kveldsanløp

fire ganger i uka. Egen butikkbygning fikk Tåvær i 1919, som forøvrig var i samme bygning som postkontoret.

Etter hvert som det ble mindre folk i øyan i løpet av 1950- og 60-tallet, fikk butikkhandelen stadig mindre betydning og rutebåten fikk færre og færre anløp. Tåværs siste rutetur ble foretatt av Tore Hansen med "Vegstein" i 1985. Samme år ble poståpneriet nedlagt og den siste fastboende, Nils Svendsen i Nerdgården, flyttet fra Tåvær til Vega. De andre to gårdene ble fraflyttet i slutten av 1960-tallet (de fleste opplysninger er hentet fra Johansen og Næss 2002).

2.2.2 Jordbruket

Skjøtselsplanen for Tåvær fokuserer på bruken av jorda og skjøtsel av kulturlandskapet. Det henvises til heftet Liv og virke i Vegaøyan skrevet av Rita Johansen og Inga Næss (2002), samt Svendsen (2003) for andre næringer enn jordbruk. Det nevnes likevel at

I folketellinga fra 1865 for Thjøtø (Tjøtta) ble det i tillegg til personer registrert følgende dyr og utsæd (det som ble sådd ut på høsten) samlet for de to gårdene:

- stort kveg: 9 (sannsynligvis en okse blant disse)
- sau: 21
- svin: 1
- bygg: 3 tønner *
- havre: 4 tønner *
- potet: 12 tønner *

* En tønne tolkes som en "skjepp" eller en sildtønne, som tilsvarer ca. 20 liter. En korntønne tilsvarer ca. 8 ganger en skjepp, dvs. 160 liter (Kåre Hansen, pers. medd. og www.snl.no)

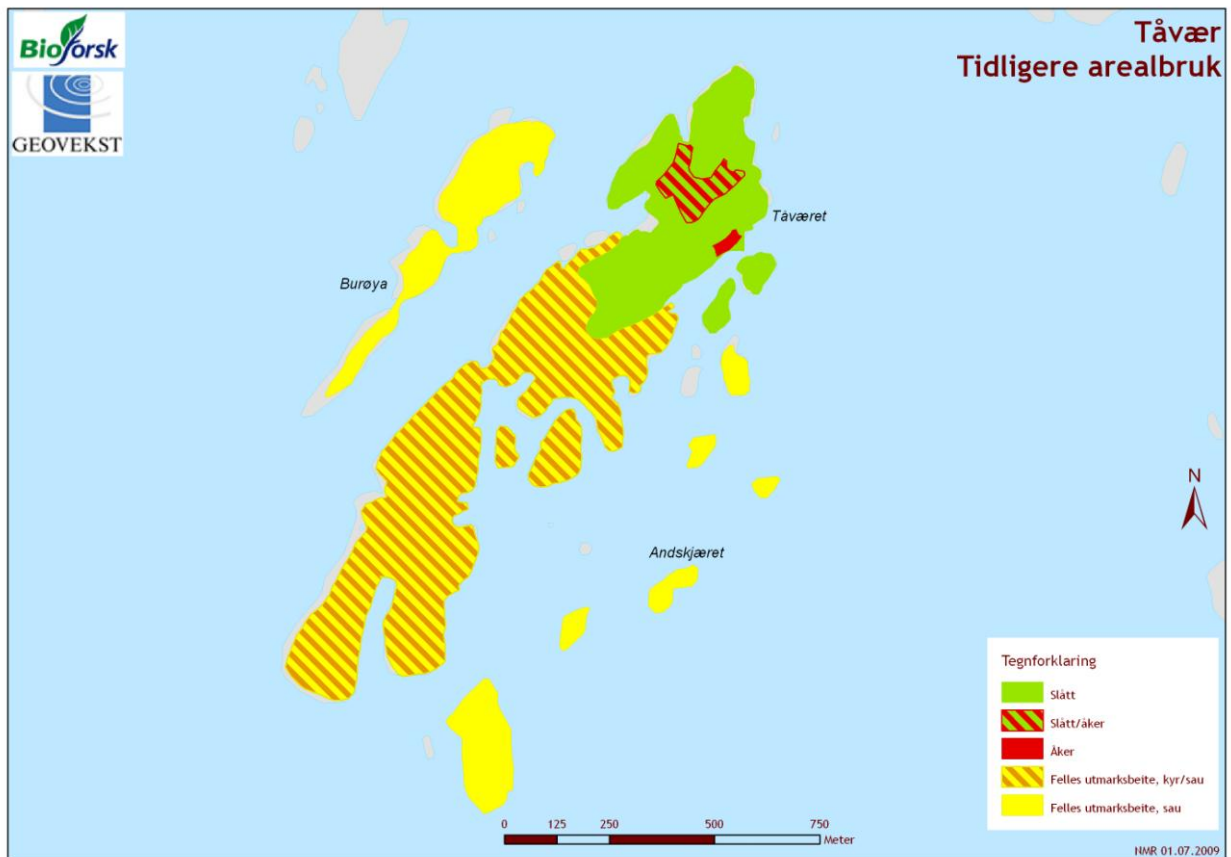
Det må spesifiseres at antall kveg og sau er antallet dyr etter slakting, noe som betyr at det var et høyere antall dyr (bl.a. kalver og lam) som beitet i utmarka på sommeren.

Innmarka på Tåvær ligger på den nordligste delen av øyværet der gårdene lå (se figur 1). I sør er innmarka avgrenset av det store strandengkomplekset merket med "U" på vegetasjonskartet (figur 2). Innmarka var i all hovedsak benyttet som slåttemark, men det fantes også enkelte åkerlapper der det ble dyrket korn, potet og andre grønnsaker. Avgrensingene av disse åkerlappene varierte noe fra år til år gjennom vekselbruk. Det er i dag tydelige spor etter gamle åkerflekker. Arealberegninger fra 1920 viser at 1218,97 ar, som tilsvarer ca 120 dekar ble benyttet som slåttemark og 75,7 ar, som tilsvarer 7,5 dekar ble benyttet som åkerareal.

Utmarka var felles for de to (etter hvert tre) gårdene. Dette var arealene sør for det store strandengkomplekset som går som et bånd over hovedøya, samt Burøya i vest og småøyene på innsida i øst, som f.eks. Andskjeret og Kråskjeret. Utmarka på hoveddelen av Tåvær ble hovedsakelig benyttet som beite til storfe men også noen sau. Det finnes rester etter flere sommerfjøs på Tåvær. Burøya og de andre øyene ble beitet av sau, som ble flyttet fra øy til øy i løpet av sesongen.

Årene mellom 1920 og 1930 antas å markere toppen med hensyn på produksjon og utnyttelse av jorda (Kåre Hansen pers. medd.). Jordbruket på Tåvær opphørte på slutten av 1960-tallet, da de fleste øyværene i Vega ble avfolket. Tross brakklegging og gjengroing er det fremdeles tydelige spor i kulturlandskapet som viser grensene mellom innmark og utmark, tidligere åkerlapper og gamle grøfteanlegg.

I dag benyttes både innmarka og utmarka på Tåvær til sauebeite. Før 2009 var det utelukkende sau av Crossbred-raser (kvitsau) som beitet her, mens det i 2009 kun er dyr av Gammel norsk sau, såkalte utegangersau eller "villsau". I underkant av 20 søyer med lam ble satt ut på Tåvær tidlig på våren 2009.

Figur 1: Kart over tidligere arealbruk på Tåvær. Grønt felt indikerer den gamle innmarka med slåttearealer, rødt felt indikerer åkerarealer (potet, grønnsaker og korn), gult felt indikerer sommerbeite for sau, orange/gult felt indikerer utmarksbeiteområde for kyr og sau.

2.3 Spesielle kulturlandskapskvaliteter

Tåvær innehar store verdier både med tanke på kulturlandskapet, biologisk mangfold, representativitet, rødlistede arter, kulturminner, bygninger m.m. Øyværet er relativt lett tilgjengelig med kort avstand fra Vega og er godt skjermet mot storhavet lengre vest i skjærgården. De mest produktive delene av den gamle innmarka er under gjengroing, spesielt gjelder dette de gamle åkerlappene som nå er dominert av høgvekste urter og gras (strandrør). Deler av slåttemarka er imidlertid lite gjengrodd, med et artsutvalg man forventer å finne i gamle slåttearealer på kalkrik grunn. Dette indikerer at det ikke har vært gjødslet annet enn på de mest produktive arealene. Ofte finner man slåttemarksrester kun på svært skrinne arealer i øygarden. I Tåværet finnes godt bevarte engarealer også på noe "friskere" arealer.

Utmarka består av en mosaikk av kalkenger, kalklynghei, fattig lynghei, strandenger og rikmyrdrag. Kalklyngheia (H2b på vegetasjonskartet) har høy verdi. Den utgjør ganske store arealer, har god variasjon i fuktighet og innehar hele utvalget av kalkindikatorer typisk for rike lyngheier i området. Marinøkkel, engmarihånd, vegamaure cf., brudespore og fjellnøkleblom er arter i kalklyngheia på Tåvær som står på den norske rødlista. Vegamaure finnes i store bestander flere steder i Tåvær, kanskje blant de største bestandene i hele Vega kommune (bilde 1). Et lite usikkerhetsmoment ligger i at prøvene av Vegamaure som ble sendt opp til universitetsherbariet, Tromsø Museum ble ødelagt slik at endelig verifisering mangler for funnene. Sør i Tåværet finnes en av de større rikmyrene i øygarden, med bl.a. engmarihånd, loppestarr og engstarr. Ei stor strandeng deler nesten øya i to. Strandenga er grundig beskrevet i strandundersøkelsen fra 1980-tallet (Elven m. fl 1988) og blir ikke videre beskrevet her. Det er tydelig skille mellom innmarka og utmarka på Tåvær, delvis i form av synlige mer og mindre kulturpåvirka arealer, delvis i form av rester av et gammelt utmarksgjerde.

I overgangen mellom innmarka og utmarka ligger det en liten inngjerdet hage et stykke unna husene. Vi vet ikke om andre steder i øygarden der hage er gjerdet inn og lagt unna husene på denne måten.

Bolighusene på Tåvær står, og tas delvis vare på. Øverstua er under restaurering, og posthuset og butikken er i god stand. I tillegg finnes en rekke mindre kulturminner som steingjerder, tufter av sommerfjøs og andre hus, rester av ærfuglhus, steinbrudd i forbindelse med utvinning av sovelkis m.m.

Den gamle innmarka er et velegnet habitat for en rekke hekkende fuglearter som rødstilk, enkeltbekkasin, storspove, grågås, heiplerke og en og annen rype (egne feltnotater).

Bilde 1: Stor bestand av *Vegamaure* (cf.) på Tåvær. Foto: T. H. Carlsen

3. Metoder

Grunnlaget for skjøtselsplanen er en vegetasjonskartlegging av Tåvær utført i to omganger. Første kartlegginga ble utført av T. H. Carlsen den 29. august i 2006, mens en supplerende undersøkelse ble foretatt av T. H. Carlsen og L. Hatten den 26. juni i 2008. For artsbestemmelser i felt ble Lid og Lid (1994) og Mossberg m.fl. (1992) benyttet. Når det gjelder artsbestemming av Vegamaure er denne markert med (cf) som betyr ”konferer”. Eksemplarer av arten som ble sendt til Tromsø museum for sikker indentifikasjon nådde ikke rette vedkommende før materialet var ødelagt. Vi er imidlertid rimelig sikre på at det er Vegamaure vi fant. På grunn av at det er ganske langt til nærmeste kjente lokalitet, er det viktig å få kvalitetssikret disse funnene.

Registrering av vegetasjonstyper er utført i henhold til Fremstads ”Vegetasjonstyper i Norge” (1997). I enkelte tilfeller har det vært vanskelig å kategorisere vegetasjonstypene etter Fremstad. For å tilpasse vegetasjonstypene på Tåvær (og forøvrig andre øyvær i Vega) etter Fremstad har det vært nødvendig å benytte kombinasjoner av vegetasjonstyper. Dette kan enten bety at arealet er en mosaikk av to (eller flere) vegetasjonstyper eller at vegetasjonstypen er en mellomting mellom to vegetasjonstyper ved at den registrerte typen har elementer fra to ulike vegetasjonstyper definert i Fremstad (1997).

Dominerende vegetasjonstyper er alltid angitt først i en samlebetegnelse.

Manuskartene er digitalisert ved hjelp av GIS-programmet Arc View 9.2 og med bakgrunnskart fra Geovekst sin kartdatabase i målestokk 1:50 000

Intervjuer med de tre grunneierne i Tåvær har vært til god hjelp for å få klarhet i tidligere arealbruk og andre historiske aspekt ved livet i Tåvær.

4. Resultat

4.1 Hovedtrekk i vegetasjonen

Grovt sett er Tåvær inndelt i to hovedvegetasjonsgrupper:

- Kulturpåvirket engvegetasjon (G) i nord, i den gamle innmarka
- Kystlynghei (H) av rikere utforming i det som tradisjonelt var utmarka (inkludert Burøya og småøyene i øst)

Engvegetasjonen i nord (se figur 2) er av ulik karakter både med hensyn på artsutvalg, fuktighetsgrad, jorddybde, gjengroingsgrad og historisk bruk. G8-typen i nordvest er en svært skrinn kalkeng med et høyt botanisk mangfold som i liten grad er gjengrodd (bilde 2). Det sentrale området på innmarka mellom gårdene (G14/G13) er svært frodig og under sterk gjengroing av dominerende arter som strandrør, mjødur, marikåper (spp.), skogstorkenebb og enghumbleblom (bilde 3). Området i nord-nordøst (G11/G12c) og i den sørlige delen av innmarka (G7b) er en slags mellomting mellom den skrinne vestlige kalkenga og det frodige midtpartiet med hensyn på fuktighet, jorddybde og gjengroingsgrad. Her finnes fremdeles tydelige spor etter gammel slåttemark i form av høyt botanisk mangfold og en rekke ulike slåttemarkarter som f.eks. brudespore, dunhavre, prestekrage og storblåfjær. Det er ikke mange steder i øygarden engvegetasjonen er godt bevart på litt frodigere mark, slik som på Tåvær.

Bilde 2: Skrinn og artsrik eng i nordvest av G8-typen. Foto. T. H. Carlsen

Bilde 3: Det sentrale området på innmarka mellom gårdene (G14/G13) er svært frodig og under sterk gjengroing av dominerende arter som strandrør, mjødukt, marikåper (sp.), skogstorkenebb og enghumleblom. Foto: T. H. Carlsen

I motsetning til mange andre steder i verdensarvområdet hvor engvegetasjonen i kulturlandskapet er i ferd med å gå tapt på grunn av at jorda eroderer bort, hovedsakelig som følge av stor våndaktivitet, er erosjonsfaren i Tåvær pr. dags dato lav. Dette gir et godt grunnlag for restaurering og skjøtsel av engvegetasjonen her.

Innmarka og utmarka skilles av et delvis intakt steingjerde på den godt utvikla strandenga midt på hovedøya, markert med "U" (figur 1). Strandenga består av variert forstrand- og strandengvegetasjon, samt mindre variert tangstrand. Noen registrerte arter er salturt, strandstjerne, saftmelde, fjøresaltgras, strandkjempe, strandkryp, saltsiv, rødsvingel, fjørekoll, knopparve, rustsivaks, sandlirekne, strandrug, tangmelde, gåsemure og hestehavre (Elven m.fl. 1988). Denne strandenga er et viktig element for totalopplevelsen for Tåvær, samtidig som den gir saftig beite for både bufe og gås. Det finnes også en annen liten strandeng noen meter vest for dette området, også markert som "U" på vegetasjonskartet. Dominerende arter her er fjørekoll, dunhavre, strandrug mot fjærekanten og med moser i bunnsjiktet.

Utmarka består i all hovedsak av vegetasjonstypen H2b, gras-urterik hei, rikere utforming, ofte kalt kalklynghei. Deler av kalklyngheia er skinn og tørkeutsatt. Det finnes et uttall av spesielle kalkkrevende arter som er verdt å nevne: ormetunge (stedvis store konsentrasjoner), vegamaure (stedvis store konsentrasjoner), marinøkkel, ormetunge, bakkesøte, brudespore (stedvis store konsentrasjoner), vårmarihånd, lodnerublom, grønnkurle, hårstarr, blåstarr, dvergjamne, fjellbakkestjerne og storblåfjær (se bilde 4-12). Kalklyngheia er ikke spesielt gjengrodd av eksempelvis einer. Et unntak er derimot Burøya der einer brer seg over store områder. Kalklyngheia i Tåvær representerer noe av det mest verdifulle vi har registrert i Vega kommune. Helt på sørvestspissen av Tåvær finnes en fattigere lyngheitype som er dominert av røsslyng, molte, finnskjegg, torvull og blokkebær med en lav dekningsgrad mot et tykt teppe av moser (H1c).

Bilde 4-12: Øverst fra venstre: fjellbakkestjerne, storblåfjær, marinøkkel. Midterste rad fra venstre: vårmarihånd, stortve blad (dette ind. hadde imidlertid tre blad), bakkesøte med hvite kronblad. Nederst fra venstre: ormetunge, blåstarr og lodnerublom. Foto: T. H. Carlsen

Det finnes også en rik til ekstremrik myr på sørdelen av Tåvær (markert som M3 på vegetasjonskartet). Her finnes arter som engmarihånd (i rel. stort antall) (bilde 13), brudespore, ulike starrarter som f.eks. engstarr og loppestarr, fjellfrøstjerne, dvergjamne, m.m.

Laukholman består av en mosaikk av de to kystlyngheitypene tørr lynghei, røsslyng-krekling-lav utforming (H1d) og tørr, gras-urterik hei, rikere utforming (H2b). Dominerende art her er røsslyng.

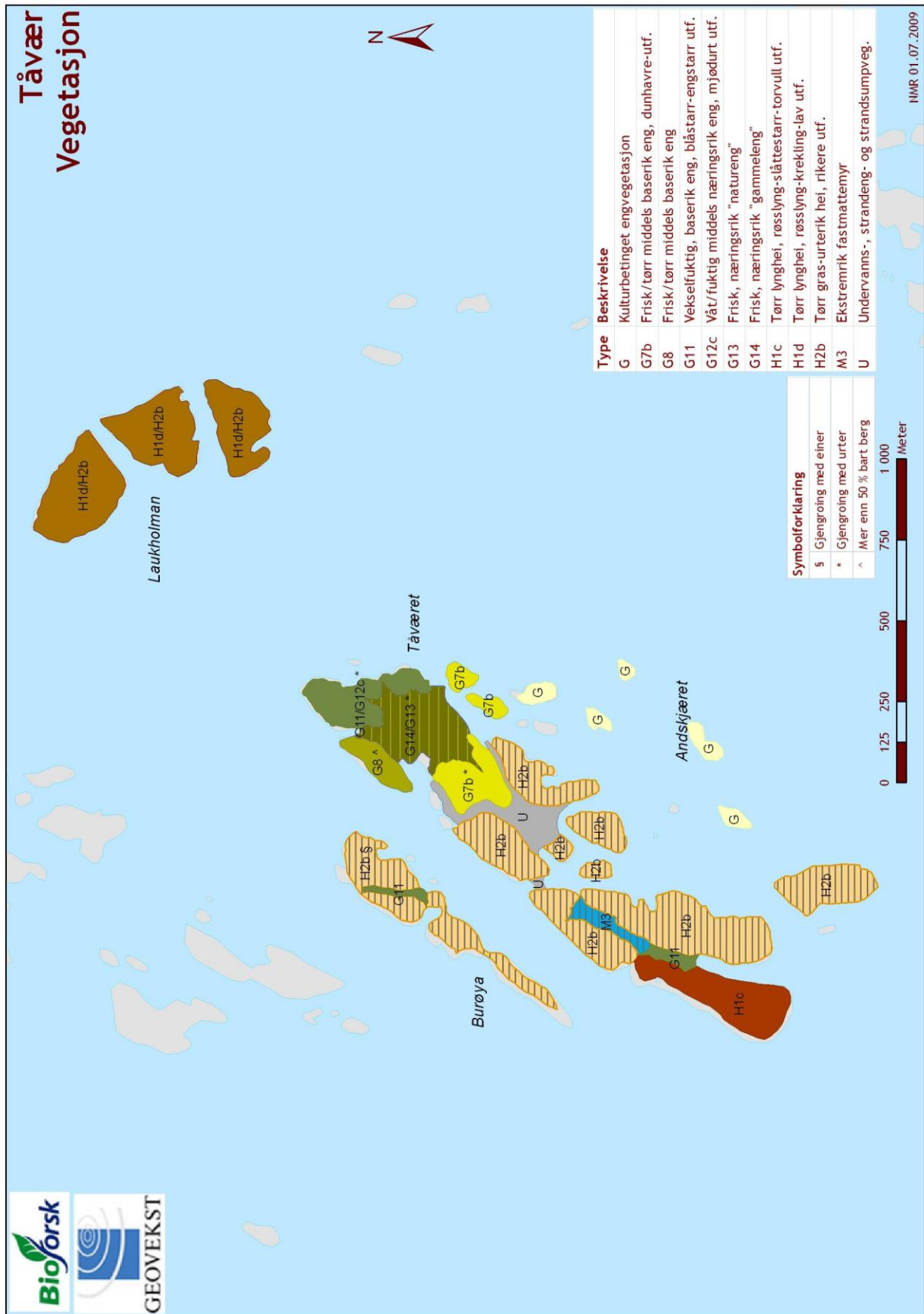
Bilde 13: Flere individer av engmarihånd ble funnet på den rike/ekstremrike myra sør på Tåvær. Foto: T. H. Carlsen

Tabell 1 og figur 2 oppsummerer naturtypene som ble registrert på Tåvær under feltbefaringene. Hvis man ser bort fra Laukholman (H1d/H2b) dekker vegetasjonstypene på Tåvær og felles utmarksøyer et areal på rundt 560 daa. Av dette er rundt 190 daa engvegetasjon og rundt 330 daa tørr lyngvegetasjon. 12 daa er definert som myr, mens strandenga dekker 33 daa.

4.2 Vegetasjonstyper

Tabell 1. Registrerte vegetasjonstyper (etter Fremstad 1997) og arealstørrelse på Tåvær. Se også vegetasjonstypekart, figur 2

Type	Beskrivelse	Areal [daa]
G	Kulturbetinget engvegetasjon (samlegruppe)	22,4
G7b	Frisk/tørr, middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet. Dunhavreutforming	42,1
G8	Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå. Flekkmure-sauesvingeleng	16,7
G11	Vekselfuktig, baserik eng. Blåstarr-engstarrutforming	10,7
G11/G12c	Vekselfuktig, baserik eng. Blåstarr-engstarrutforming/ Våt/fuktig middels næringsrik eng. Mjødurtutforming	37,7
G14/G13	Frisk, næringsrik "gammeleng"/ Frisk, næringsrik "natureng". Storkenebbeng	57,9
H1c	Tørr lynghei, røsslyng-slåttestarr-torvullutforming	52,4
H1d/H2b	Tørr lynghei, røsslyng-krekling-lavutforming/ Tørr gras-urterik hei, rikere utforming (Laukholman)	145,8
H2b	Tørr gras-urterik hei, rikere utforming	276,1
M3	Ekstremrik fastmattemyr	12,2
U	Undervanns-, strandeng- og strandsumpvegetasjon (samlegruppe)	33,4
Sum areal		707,4

Figur 2: Registrerte vegetasjonstyper på Tåvær klassifisert etter Fremstad (1997)

5. Restaurering og skjøtsel

5.1 Målsetting for skjøtsel

Tåvæer representerer store verdier i kulturlandskapet på flere måter. Helheten i landskapet med de ulike arelbrukstypene slåttemark - åker - beitemark er ganske godt bevart, samtidig er det forekomster av sjeldne vegetasjonstyper og artsrike områder. En overordnet målsetting ved skjøtsel på Tåvæer bør være å bevare og delvis forbedre helhetsbildet, samt ta vare på det biologiske mangfoldet og kultursporene. Dette betyr å få slått de gamle slåttearealene og å dyrke potet, grønnsaker e.l. i de i dag gjengroddede åkerlappene, samt å få beitet de rike lyngheiene med et optimalt beitetrykk, gjerne med både storfe (lette raser) og sau, helst med utgangarsau av spælraser.

Nedenfor er det listet opp fire mål for skjøtsel for Tåvæer.

1. Sikre biologisk mangfold

Tåvæer innehar ekstremrike lynghei- og engvegetasjonstyper som er viktige å bevare for framtida. Deler av de rike engene er i ferd med å gro igjen med mjørdurt, skogstorkenebb, enghumleblom, marikåper, strandrør og einer. Skjøtsel av disse vegetasjonstypene i form av slått, eventuelt sauebeiting eller sambeiting mellom sau og lette storferaser (evt. ungdyr av norsk rødt fe eller lignende), vil kunne holde gjengroingsartene nede. Dette vil gi rom for mange av de spesielle, konkurransesvake lågurtene i kulturlandskapet. Dette vil gi rom for mange av de spesielle, konkurransesvake lågurtene i kulturlandskapet. Gammel norsk sau er bedre enn crossbred-raser til å variere beitetrykket over hele området. Sistnevnte har en tendens til å holde seg i enkelte, prefererte steder (Ø. Ludviksen pers. medd.).

2. Åpne/opprettholde landskapsbildet i Tåværet

Skjøtsel i form av beiting vil holde feltsjiktet nede slik at man begrenser utbredelsen og tettheten av høgvekste urter og grasarter. Høye trær finnes kun ved husene på øya, men noen busker av rogn og bjørk er i ferd med å etablere seg enkelte steder. Beitedyr vil mest sannsynligvis ta nyskudd av ulike trær.

3. Reetablere egnede områder for slått (Tv 4 og Tv 5, tabell 1)

Det aller meste av den gamle innmarka på Tåvæer ble tradisjonelt benyttet som slåttemark. I tillegg fantes det noen mindre åkerlapper som ble flyttet år om annen (figur 1). Det sentrale området på den gamle innmarka er i dag svært gjengrodd. Noen arealer er helt dominert av strandrør, andre er dominert av høystauder som f.eks. mjørdurt, mens bakkene/skråningene i de noe mer skrinne partier er dominert av dunhavre og ulike urter. Selv om sau ble satt ut på Tåvæer tidlig i 2009, har ikke sauen beitet i disse gjengroddede arealene. For å få bukt med gjengroingsartene her anbefales det å slå disse flatene med egnet utstyr. Slått vil føre til en økning i grasandelen i de partiene som i dag er urtedominert. Hovedutfordringa i de strandrørdominerte partiene er å få fjernet det tette og tykke strølaget som akkumuleres årlig hver høst. En mulig løsning her er å svi bort dette døde gresset på vinteren. Dette må i så fall gjøres med største forsiktighet. Som en anekdote kan det nevnes at strandrør hadde en viktig funksjon som fyll i madrasser tidligere (R. Elvmo pers. medd.), noe som gir strandrør en kulturhistorisk verdi.

Jevnlig slått vil etter hvert føre til en betydelig økning i førkvalitet til evt. vinterfôr, noe som kan bli viktig i forbindelse med planer om bruken av Tåvæer i framtida.

Det anbefales generelt å ikke benytte kunstgjødsel i gamle, verdifulle slåtteland. Tåvær innehar store verdier bl.a. i slåttearealene, verdier som blir ødelagte hvis det gjødsles med kunstgjødsel.

Bilde 14: Prestekrage er en indikatorart på gammel slåttemark. Foto: T. H. Carlsen

4. Redusere spredning av einer (Tv 3, tabell 1)

Eineren er ofte en av de største utfordringene ved bevaring av lyngheiene. Den er ofte krypende, skygger ut lyskrevende arter og reduserer dermed arts mangfoldet. Beiting kan hjelpe i en viss grad å begrense utbredelsen av einer. Som alternativ til manuell fjerning av einer kan sviing være et egnet tiltak på steder der einer tar overhånd. I Tåværet er det først og fremst på Burøya at einer har blitt et stort problem (se også 5.3.2).

5.2 utfordringer og viktige faktorer for anbefalte tiltak

5.2.1 Øybeiting

Generelt sett er øybeiting veldig avhengig av værforholdene. Dette skyldes bl.a. mangel på skog og skrint jordsmonn som raskt fører til uttørking og svært variabel planteproduksjon, både utover beitesesongen og også fra år til år. Spesielt i tørre somre vil beiteverdien raskt bli redusert (Lind & Eilertsen 2004). Reduksjon av beitegrunnet utover sommeren faller dessuten sammen med et større fôrbehov når lammene blir større (Rekdal 2001). På øyene kan dette ikke kompenseres da det ikke finnes en høydegradient eller mosaikk av skog og eng som fører til forskjellige maksima i planteproduksjonen utover veksts sesongen. Derfor er det spesielt viktig ved øybeiting å ha tilsyn med dyrene med jevne mellomrom for å vurdere beitegrunnet og evt. flytte dyrene til avlastningsarealer når det er behov. Dyrene må også ha rikelig tilgang på vann i beitesesongen. På grunn av årlig- og sesongvariasjon i beitegrunnet samt mange års brakklegging og dermed tap av beiteverdi er det vanskelig å komme med et absolutt tall på hvor mange sau som kan gå på beite på dette arealet.

I 2009 var det rundt 20 søyer med lam i Tåværet. Det ble registrert tydelige beitespor over det meste av hovedøya, med unntak av de mest gjengrodde og produktive slåtte- og åkerarealene. 20 søyer virker å være et passelig antall dyr, også om man ekskluderer det slåttearealet som er foreslått inngjerdet. I tillegg kan det suppleres med noen få individer av storfe (1-5 ind?). For å få bukt med gjengroinga og tap av biologisk mangfold i slåtteengene kan følgende alternativer vurderes:

- I en restaureringsfase kan antallet søyer økes i starten av sesongen slik at også de mest produktive områdene også blir beitet på. Dette vil føre til at de grove gjengroingsartene ikke får overtaket. Redusere antallet sau utover i sesongen.
- Sambeiting av storfe og sau, samt styring av beitet ved oppsetting av gjerder (restaureringsfase)
- Intensiv slått og fjerning av strø (høy) i flere omganger noen sesonger (restaurering). Dette vil gradvis tappe gjengroingsartene for næring og gi rom for andre, mer konkurransesvake arter av gress, starr og urter. Anbefales spesielt hvor strandrør dominerer.

Etter at slåtteengene er restaurert anbefales det at den videre skjøtselen skjer utelukkende gjennom slått. Dyrene kan evt. beite her etter at slåtten er gjennomført. Dette vil kreve en permanent inngjerding av områdene som ønskes å bevares som slåtteenger (og åkerlapper).

5.2.2 Brenning/lyngsviing

Vi vet lite om hvor vanlig det var å brenne lyngheiene i Helgelandsøy garden. Det vi imidlertid vet er at det enkelte steder ble brent med jevne mellomrom for å bli kvitt den krypende eineren. Inntil mer kunnskap er innhentet foreslår vi å avvente lyngsviing på Tåvær.

På grunn av mange års brakklegging har det hopet seg opp en del dødt gress enkelte steder på Tåvær. Det kan være aktuelt å brenne noe av dette.

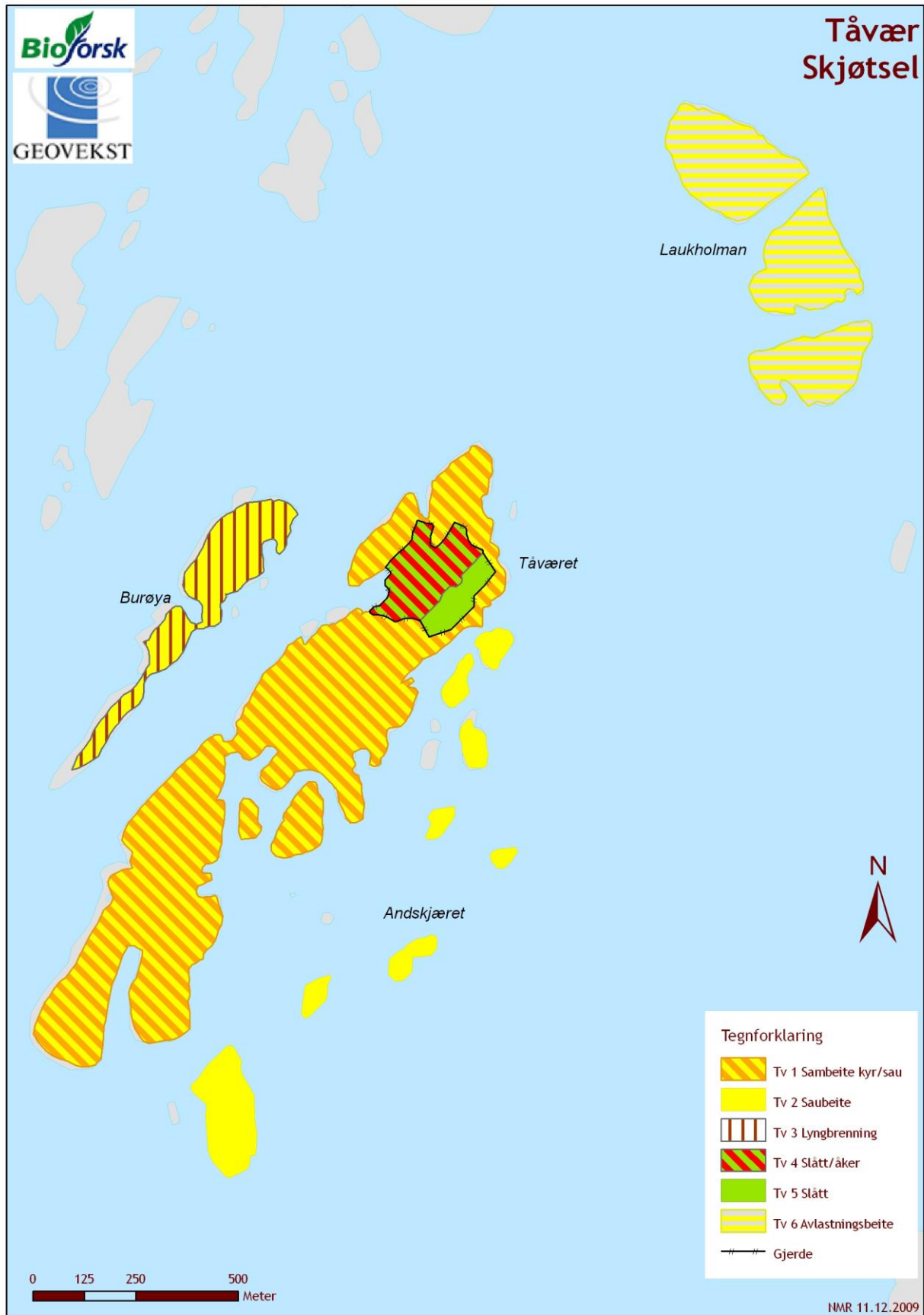
Etter Kvamme *m.fl.* (2009) er det ”viktig å velge riktig tidspunkt for å brenne lyngen. Det skal helst blåse litt, men vinden må ikke være for sterk. Det må være tørt nok til at lyngen brenner, men ikke for tørt slik at det er fare for å miste kontrollen på brannen. Man må også være sikker på at ikke jordsmonnet tar fyr, for da vil både røttene og frøbanken nede i jordsmonnet bli ødelagt. I så fall kan det ta årevis før lyngen kommer tilbake. Den beste tiden å brenne lyng på er i en godværsperiode på sen vinteren eller tidlig på våren, før sevjen begynner å stige. Da er det mulig å brenne bort det meste av plantedelene over bakken, mens røttene og frøbanken forblir uskadd. Der det er svart i februar/mars, kan det være grønt av nyspirende lyng og gress i august samme året.”

Noe av det samme gjelder for brenning av dødt gress (daugras/dausene). Det er kun de mest produktive arealene (strandrørflekkene) som kan brennes, de nærmest intakte slåttemarkene bør ikke under noen omstendighet brennes.

5.3 Anbefalte skjøtselstiltak

Tabell 2. Oversikt over anbefalte skjøtselstiltak på Tåvær. Arealene der tiltakene skal utføres er avmerket i Figur 3.

Kart-kode	Område	Arbeidsbeskrivelse	Mål med tiltak	Prioritet
Tv 1	Det gamle, felles utmarksbeitet for kyr og sau på hovedøya, samt deler av den gamle innmarka	Fortsette med sauebeiting, helst med Gammel norsk sau eller en annen spælrase, gjerne i utegangerdrift.	<ul style="list-style-type: none"> • Holde de artsrike lynghei- og engvegetasjonstypene åpne med et optimal beitetrykk • Begrense gjengroinga med arter som mjøddurt, marikåper, skogstorkenebb og enghumbleblom 	1
	Samme som over	Få i gang beite med storfe (ungdyr eller lette raser	<ul style="list-style-type: none"> • Supplere sau med beiting av de rike lynghei- og engvegetasjonstypene 	2
Tv 2	Burøya og småholmene øst for hovedøya	Sauebeiting	<ul style="list-style-type: none"> • Bevare det åpne landskapet med det biologiske mangfoldet • Kan fungere som avlastingsbeiter 	2
Tv 3	Burøya	Lyngbrenning. Avvent! (kunnskapsmangel og usikkerhet rundt dybde i jordsmonn)	<ul style="list-style-type: none"> • Forhindre videre gjengroing med einer • Bevare artsmangfoldet i kalklyngheia • Forbedre beitegrunlaget 	3
Tv 4	Den mest produktive delen av innmarka (slåtte- og åkerland)	Reetablere slått, dyrke grønnsaker, korn og/eller poteter. Denne delen av innmarka kan drives på en annen måte enn Tv 5 gjennom ulike jordforbedringstiltak med fokus på avling	<ul style="list-style-type: none"> • Begrense gjengroinga med arter som strandrør, mjøddurt, marikåper, skogstorkenebb og enghumbleblom • Slått vil føre til at andelen med grasarter vil øke i forhold til urter • Produsere vinterfôr 	1
Tv 5	Den ugjødsle, artsrike delen av innmarka (slåtteenger)	Reetablere slått. Slåtten bør skje på det tradisjonelle tidspunkt for slått, fra omkring midten av juli og utover. Høyet hesjes eller tørkes på bakken før det fjernes. Tv 4 og Tv 5 må gjerdes inn.	<ul style="list-style-type: none"> • Bevare de gamle, ugjødslete slåtteengene. • Begrense gjengroinga med arter som mjøddurt, marikåper, skogstorkenebb og enghumbleblom • Sikre biologisk mangfold 	1
Tv 6	Laukholman	Sauebeiting. Avlastingsbeite	<ul style="list-style-type: none"> • Kan fungere som avlastingsbeiter for sau • Bevare det åpne landskapet med det biologiske mangfoldet 	3

Figur 3: Kart over anbefalte skjøtselstiltak på Tåvær

5.4 Oppfølging

Ved øybeiting med sau er det viktig å ha regelmessig oppsyn med dyrene for å vurdere beitegrunnet og se til at det er tilstrekkelig med vann. For å få bedre kunnskap om årlig- og sesongvariasjon av beitekapasitet på øybeitearealer, anbefales det å samle data om antall dyr per øy, utslipp og sankingstidspunkt. Disse dataseriene over flere år kan analyseres sammen med klimadata og vil bidra til bedre anbefalinger og styring av beitetrykket.

Bilde 15: Nergården med hovedhus og uthus. Den gamle butikken/poståpneriet ligger bak det røde uthuset til høyre. Foto: T. H. Carlsen

6. Referanser

- Bär, A. & Carlsen, T.H. 2009. Vegetasjonskartlegging av Muddvær. Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk rapport, Vol. 4, Nr. 68, 21 s.
- Bär, A., Carlsen, T. H. & Hatten, L. 2009. Skjøtselsplan for Hysvær. Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk rapport, Vol. 4, Nr 69, 29s.
- Carlsen, T.H., Hatten, L. & Sickel, H. 2007a. Skjøtselsplan for Holandsosen. Vegaøyen verdensarv, Vegakommune i Nordland. Bioforsk Rapport, Vol. 2 Nr 96, 2007, 24 s.
- Carlsen, T.H., Sickel, H. & Hatten, L. 2007b. Skjøtselsplan for Kjellerhaugvatn. Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk Rapport, Vol. 2 Nr 141, 2007, 33 s
- Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H. Fjelland, M., Fredriksen, K.E. & Johansen, V. 1988a. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. A Generell innledning. Beskrivelse for region Sør-Helgeland. - Økoforsk rapport 1988, 2A.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. - NINA Temahefte 12: 1-279.
- Gustavson, M. 1977. Berggrunnsgeologisk kart Flovær H17. Målestokk 1:100.000. Norges geologiske undersøkelser.
- Hatten, L. & Carlsen, T.H. 2007a. Skjøtselsplan for øya Skjærvær i Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk Rapport, Vol. 2 Nr 98 2007, 22 ss.
- Hatten, L. & Carlsen, T.H. 2007b. Skjøtselsplan for øya Søla i Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk Rapport, Vol. 2 Nr 99 2007, 22 ss.
- Hatten, L., Carlsen, T.H. & Sickel, H. 2007. Skjøtselsplan for Skogsholmen-området i Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland. Bioforsk Rapport, Vol. 2 Nr 97 2007, 27 ss.
- Hatten, L. Utmarksbeite på Helgelandskysten - en løsning på flere problemer? I: Lind, V. og Hansen, I.: Foredrag fra 26. InterNorden. Nordiske sauedager 22.-25. juni 2000 på Planteforsk Tjøtta fagsenter. Planteforsk, Grønn forskning, 15/2000, 96 ss.
- Hatten, L. & Norderhaug, A. 2001. Vegaøyene - et kystkulturlandskap i forfall eller en verdifull ressurs i det moderne samfunn? UTMARK 2001:1 (elektronisk tidsskrift på www.utmark.org)
- Hatten, L., Sickel, H., Elven, R. & Norderhaug, A. 1995. Vegetasjonsendringer i et kystkulturlandskap. - Ottar 207: 16-27
- Hatten, L., Follestad, A. & Nordehaug, A. 2001. Utmarksbeite på Helgelandskysten - en løsning på flere problemer. Rapport fra forprosjektet. - Høgskulen i Sogn og Fjordane Rapport 2/2001.
- Hatten, L. H. Sickel & A. Norderhaug. 2002. Vegetasjonen i Vega. Fagrapport til nominasjonsdokumentet for Vegaøyene. Upubl.
- Johansen, R. & I. E. Næss. 2002. Liv og virke i Vegaøyene. Vurderinger av lokalhistorisk karakter. Fagrapport til nominasjonsdokumentet for Vegaøyene. Upubl.
- Kvamme, M., Kaland, P.E. & Norderhaug, A. 2009. Gi oss i dag vårt daglige brød!» Bruk og produkter fra kystlyngheiene. Naturen 2, 2009, S. 76-85.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994. Norsk flora. Sjette utgave. Det Norske Samlaget.
- Lind, L. & Eilertsen, S.M. 2004. Beiting i fjell eller lavland - tilvekst hos lam. Oppdragsrapport. 24 s.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens Kartverk, Hønefoss.

Mossberg, B., Stenberg, L. og Ericsson, S. 1992. Gyldendals store nordiske flora.

Rekdal, Y. 2001. Husdyrbeite i fjellet. Vegetasjonstypar og beiteverdi. NIJOS rapport 7/01.

Sandvik, B. 1997. Skjærvær. Et fiskevær på Helgelandskysten. Hovedoppgave ved Institutt for landskapsplanlegging, Norges Landbrukshøgskole. Unpubl.

Sickel, H. 1997. Kystkulturlandskap i forfall - vegetasjonsdynamikk i et nedlagt øyvær på Helgelandskysten. - Cand. scient.-oppgave i botanikk. Botanisk Hage & Museum, Univ. Oslo.

Svendsen, N. 2003. Vesterøyan. Utgitt av Vega kulturkontor og Vega historielag

Virik, T. & Å. M. Øen. 1997. Skjærvær. Historisk dokumentasjon og forslag til skjøtelsesplan for et fraflyttet fiskevær på Helgeland. Hovedoppgave ved Norges Landbrukshøgskole. Unpubl.

Internettsider:

Digitalarkivet. <http://www.digitalarkivet.no>. Statens arkivverk.

Store norske leksikon. <http://www.snl.no>

7. Vedlegg

Oversikt over vedlegg

Nr Emne

- 1 Artsliste over utvalgte arter for Tåvær, Vega kommune
 - 2 Kart over innmarken til gården Taavær. Gr. nr. 96, Tjøtta Herred. Fra 1920
-

Vedlegg 1: Artsliste over utvalgte arter for Tåvær i Vega kommune.
Nomenklatur etter Lid & Lid 1994.

Norske navn	Latinske navn
Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>
Bakkesøte	<i>Gentianella campestris ssp. campestris</i>
Bekkeblom	<i>Caltha palustris</i>
Bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>
Bjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum</i>
Blokkebær	<i>Vaccinium uliginosum</i>
Blåbær	<i>vaccinium myrtillus</i>
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Blåstarr	<i>Carex flacca</i>
Blåtopp	<i>Molinia caerulea</i>
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>
Brudespore	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Bukkeblad	<i>Menyanthaceae trifoliata</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>
Duskull	<i>Eriophorum angustifolium ssp. angustifolium</i>
Dvergjamne	<i>Selaginella selaginoides</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>
Engfiol	<i>Ranunculus canina</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp multiflora</i>
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engmarihand	<i>Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata</i>
Engmarikåpe	<i>Alchemilla subcœnata</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris ssp. acris</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>
Fjellbakkestjerne	<i>Erigeron borealis</i>
Fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla alpina</i>
Fjellnøkleblom	<i>Primula scandinavica</i>
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>
Fjelltistel	<i>Saussurea alpina</i>
Fjørekoll	<i>Armeria maritima</i>
Flaskestarr	<i>Carex rostrata</i>
Flekkmarihand	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Flekkmure	<i>Potentilla crantzii</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Følblom	<i>Leotodon autumnalis</i>
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>
Geitsvingel	<i>Festuca vivipara</i>
Gjeldkarve	<i>Pimpinella saxifraga</i>

Gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Grønnekurle	<i>Coeloglossum viride</i>
Grønnstarr	<i>Carex demissa</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gulflatberg	<i>Lathyrus pratensis</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Gulsildre	<i>Saxifraga aizoides</i>
Gulstarr	<i>Carex flava</i>
Gåsemure	<i>Potentilla anserina</i>
Hanekam	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
Harerug	<i>Bostorta vivipara</i>
Hestehavre	<i>Arhenatherum elatius</i>
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>
Høymole	<i>Rumex longifolius</i>
Hårfrytle	<i>Luzula pilosa</i>
Hårstarr	<i>Carex capillaris</i>
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>
Jåblom	<i>Parnassia pulustris</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Krekling	<i>Empetraceae nigrum</i>
Krushøymol	<i>Rumex crispus</i>
Krypkvein	<i>Agrostis stolonifera</i>
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Kvann	<i>Angelica archangelica</i>
Kvassdå	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Kvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Kvitkløver	<i>Trofolium repens</i>
Kvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Lodnerublom	<i>Draba incana</i>
Loppestarr	<i>Carex pulicaris</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum cf. coll.</i>
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>
Markrapp	<i>Poa trivialis</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Molte	<i>Rubus chamaemorus</i>
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>
Myrhatt	<i>Potentilla palustris</i>
Myrkelegg	<i>Pedicularis palustris</i>
Myrmaure	<i>Galium palustre</i>
Myrsaulauk	<i>Triglochin palustris</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus</i>
Ormetunge	<i>Ophioglossum vulgatum</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Rabarbra	<i>Rheum xhybridum</i>

Rogn	<i>Sorbus aria</i>
Rosenrot	<i>Rhodiola rosea</i>
Rundskolm	<i>Anthyllis vulneraria</i>
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Rødsildre	<i>Saxifraga oppositifolia</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>
Selje	<i>Salix caprea</i>
Skjørbuksurt	<i>Capsella officinalis</i>
Skogstorkenebb	<i>Geraniaceae sylvaticum</i>
Skrubbær	<i>Cornaceea suecica</i>
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>
Sløke	<i>Angelica sylvestris</i>
Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Smyle	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Småbjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum ssp. cespitosum</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Soleiehov	<i>Caltha palustris</i>
Stolpestarr	<i>Carex nigra ssp. juncella</i>
Storblåfjær	<i>Polygala vulgaris</i>
Storengkall	<i>Rhinanthus serotinus</i>
Stormaure	<i>Galium album</i>
Stornesle	<i>Urtica dioica ssp. dioica</i>
Stortveblad	<i>Listera ovata</i>
Strandbalderbrå	<i>Matricaria maritima</i>
Strandrug	<i>Leymus arenarius</i>
Strandrør	<i>Palaris arundinacea</i>
Sumpmaure	<i>Galium uliginosum</i>
Svarttopp	<i>Bartsia alpina</i>
Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Tettegras	<i>Pinguicula villosa</i>
Timotei	<i>Phleum pratensis ssp. pratensis</i>
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Torvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>
Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium vulgare</i>
Vanlig høymol	<i>Rumex longifolius</i>
Vassarve	<i>Stellaria media</i>
Vegamaure	<i>Galium pumilum ssp. normanii</i>
Vendelrot	<i>Valiriana sambucifolia</i>
Vier sp.	<i>Salix sp.</i>
Vill-lin	<i>Linum catharticum</i>
Vrangdå	<i>Galeopsis bifida</i>
Vårmarihånd	<i>Orchis mascula</i>

Vårskrinneblom
Åkerforglemmegei

Arabis thaliana
Myosotis arvensis

